Број 230. У Новом Саду у четвртак 16. октобра 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Затворена рељевска богословија!

Сарајево, 12. октобра.

Пошто је „пријеки суд“ у рељевској богословији, о коме смо вам јавили, прекинут, намјера ми је, да вам по могућности опширније јавим, како о узроцмма тако исто о посљедицама његовим.

Насиља и неправде, које су чињене над питомцима у рељевској богословији, како од стране државне тако и од духовне власти, многе су и многе, и о њима ћу првом приликом проговорити. Сад ми је, као што горе рекох, у задаћи, да опширније проговорим о „пријеком суду“. Узрок „пријеког суда“ лежи у овоме:

Питомци рељевске богословије увијек су се тужили заводној управи на одјело, које не одговара прописаној цијени, па тако и ове године понови се исто. Одмах у почетку ове школске године изјаве питомци г. Михајлу Ланићу, као ректору, да просто неће примити одјело, ако буде као до сад. Но то није помогло!

У уторак 30, септембра дијелило се одјело пред комисијом, коју сачињавају г. митрополит Николај Мандић, као врховни надворник богословије и барон Рајачић као владин референт.

[Треба знати да питомци нијесу се претходно договорили да неће ни један примити, пошто нијесу знали да ли је добро. А осим тога неки првошколци су добили још прије неколико дана, јер су молили, пошто мм је њихово одјело, у коме су дошли, било скоро посве подерато. А највише није договора било с тога, што ни један није могао ни помислити, да би се један највиши завод у Босни и Херцеговини и једини српски могао затворити за једно одјело.]

Питомци, пошто су прегледали одјело и видили да, као ни до сад, не ваља замоле ректора, да изјави њихову тужбу „славној комисији“. Но он рече: „Ето вам г. митрополита и г. барона!“ Један од питомаца приђе и изјави пред комисијом да одело не одговара прописаној такси, и донесе се мустра (која је опет кројачева) која је шта више гора од самог одјела. Затим буде прозван први по азбуци питомац IV. разреда који не хтједе примити. Ректор проговори митрополиту, да сви питомци морају бити „једнообразно“ обучени, а митрополит одговори: „Нек му купи ћаћа и мати!“ Ректор на то: „Ако не могу!“ а митрополит: „онда ћемо с њим вâн (онако лички). Кад су остали другови видили, да ће овај настрадати не хтједну ни они и оставе салу, гдје се примало одјело. Митрополит разјарен заједно с бароном, одмах остави завод и са станице поручи ректору, да се има обуставити предавање у II. и IV. разреду. Првошколци пак, пошто се са осталима из II. и IV. разреда нијесу договорили претходно (јер нијесу знали да ли је добро, док га не прегледају) приме, али очитују да одјело заиста не ваља и да га примају зато, јер им је оно, у коме су дошли, подерато.

Предавања дакле нема! У четвртак 2. октобра дође из Сарајева барон свечано у униформи као никад до сад (сигурно да престраши ђаке) и донесе одлуку митрополита и владе, која се свечано у сали прочита а која гласи, да сваки мора примити одјело иначе окривљује се као противан и митрополиту и влади и према томе биће најстрожије кажњен

За тим се даде питомцима један сат на размишљање и за то вријеме у оба разреда уђу њихови разредници и „очински“ посавјетују, да се одјело прими. У IV. разреду разредник г. др. Томо Поповић рече: „пропада народ, пропада црква и Српство!!!“ Но ђаци не хтједоше попустити и кад дође вријеме, одговоре поново да не примају. И то један по један прозивани у ректорову канцеларију, а да престраше прозивали су као млађе најприје други разред. Кад су видили барон и професорски колегијум, да ђаци не примају, одреде, да се у 11 сати држи сједница, на коју и ђаци (све један по један) позвани буду. Кад је дошло 11 сати прозову опет првог по азбуци из IV. разреда а кога су као коловођу прогласили и држали га на испиту равно 50 минута. Остали су били затворени у једној соби и све једног по једног водио је један од учитеља, а највише као најмлађи Јовановић, који не знам би ли био згодан и за полицаја, кога је онај дан замјењивао, Сједница је трајала до пола 4 сата послије подне.

Како је који испитан, није се смио састати с друговима неиспитанима још и зато је стојао на ходнику један од слуга и пазио „строго“ на то.

На сједници им је главно питање, да ли се противи високој влади и митрополиту. Сваки је одговорио, да се не противи и да се није тим својим непримањем одјела мислио горе споменуте вријеђати и ако мисле митрополит влада да их је увриједио (као што у одлуци стоји) моли за опроштење, али одјела не прима. На сједници се особито одликовао суплент Љубомир Симић са својим „важним питањима“ „као да ли се дотични осјећа кривим, кад се није поновљеној наредби покорио“ и т. д. сигурно да добије докторат и професуру!

На овој сједници су се показали господа наставници у свој својој боји, али о томе нећемо сад ни говорити, него другом приликом и то о сваком појединoм. На ђаке II. разреда силом су хтјели навалити, да су подговорени од старијих другова, но који не хтједоше признати никако, што у ствари није ни било. Сутра дан, у петак, би однесен записник заједно са мустром одјела на владу, и ту се поново, у присуству митрополита, кројача и двојице наставника као најревноснијих (Љ. Симића и Калембера) владиноваца рјешавало о судбини ђачкој. Та, исти дан донијет је и путни трошак, у случају, ако ђаци не приме одјела (владина посла).

Како се чуло из поузданих уста, питомце су сами наставници оцрнили пред властима као бунтовнике и криво тумачили њихове ријечи са сједнице 2. октобра. Није се ни чудити, они су се у томе и до сад ревносни показивали, што ћемо касније видјети.

За то вријеме „пријеког суда“ поручивано је ђацима „с вишега“ преко неких личности, да ће сви пропасти, ако одјела не приме и да се Високопречасни Митрополит заклео, да ни један од питомаца неће свршити богословију — односно никад неће свештеник бити, што ће он и својим будућим наследницима оставити

ПОДЛИСТАК.

ПРИЧЕ СА ИСТОКА.

Саиди-Саид.

Чудне је приче умео да прича Саиди-Саид, глава му беше права књижница пуна легенди, старинских прича.

Једног лепог вечера, причао је ову причу:

— Браћо и пријатељи моји, срце у жене је амбиз неверности; као што вода у бунару не усише, ма колико да се црпи, тако је исто и са лукавством у жене.

Од хиљаду и хиљаду прича о лукавим ћерима Евиним, ево вам једне.

На целом овом белом свету у свима крајевима мушки лудује за женском. Било то на северу, било на југу, било овде на истоку, а било то тамо у Европи, мушки су свугде једнаки: што већма воле жену, то тим већма ужива, што више може да је осумњичи.

Вели, побожни следбеник пророков, учинио је ту глупост, да је узео за жену лепу девојку млађу од себе за неких двадесет година. Али ова женска и од жене беше лукавија.

Сиромак Вели, и ако је био онако мало шенут, али се ипак разумевао у неким пословима. Заклео се пророку, да њему друге жене не треба, осим ове једне. Јер на једну жену — вели — још човек може и пазити, али са две ни ђаво не може изићи на крај!

Кућица Велијева беше уз друм, лицем је гледала на пут, а с друге стране у зидом ограђени врт.

Једног лепог летњег вечера, оног вечера када тичице као да обузме нека луда страсте не знају шта је доста са песмом; када тихи поветарац цвеће и лишће на дрвећу са неком жудњом љуљушка, доносећи им неке слатке речи шапатом, тајно изречене; једног оног вечера, када је сва васиона опијена љубављу, када се чини да се и звезде са љубављу погледају, Вели, луцкасте Вели у — место, да је својој лепој младој женици понављао оно што је цвеће шапутало, што је ветрић разносио — опружио се на неком креветцу, па је ваљда и дремао.

Росавија, жена му, сва задувана, узбуђена, утрча:

— Ох мој господару! — рече — како је човек неваљао. Замисли само, како сам доле у башти очила ружу, неко ме овако ослови: Жено! ала си лепа овако месецом обасјана. Голубице моја, дао би за те све хурије пророкова ценета.

Кад је чуо ово Вели, испао му чибук из руке и скочио је као љути рис:

— ...Хуља! проклети ђаур! — дерао се — убићу га као псето! Где је?

Росавија положи руке на плеће мужевљево и рече:

— Господару, послушај ме, па ће ти срцу слађе пасти освета. Уплашена, тражила сам очима гдје је тај напасник, који сме самном тако да говори. А он седи на баштеном зиду. »Помози ми — шапташе — да сиђем, наслони мердевине, па ћу ти причати како си лепа!«

— Проклета једна! па зар ниси имала на лицу вео?

— Добри господару! вечерњи сутон, то ми је било вело... и — али ко би могао и замислити таку дрскост?!

— Убићу га!

И Вели већ да појури у врт, али га Росавија загрли око врата.

— Милост! не још!

— За што да не? Ваљада да побегне, јел? Ваљда то хоћеш?

— Неће он побећи, чека он на мене, а ја хоћу да ме осветиш. Тај ме је човек увредио до срца, треба га казнити јако. Учини ми по вољи.

И обасипаше мужа пољупцима.

— Говори драга Росавијо, али ти напред кажем, да ће само крв тог бесрамника моћи утишати оправдани гњев мој.

— Није то доста убити, треба га мучити. Он још непрестано седи тамо на зиду, јер сам му ја одговорила:

— Лепи младићу! жељна сам да ти чујем речи о љубави, јер и глас ти је мио као тичији пој. Муж ми спава, саслушаћемо се без бриге, без бојазни. Чекај сад ћу донети мердевине. И сад чека на ме. Ево узми мој огртач и покривало.

И уви свога лаковерног мужа у огртач,

у аманет. Пријетило се чак и са војништвом и збиља прочитан је од управе заводне оглас, да се сви, који су рођени 1881., 1882. и 1883. г., (а то су сви осим једнога) имају од 1. до 30. новембра пријавити надлежној зато власти. Но нијесу успјели! У суботу 4. октобра одлетио је и ректор у Сарајево на владу и кад је дошао био је необично расположен (сигурно успио у лажи својој против своје духовне дјеце). Сутра дан у недјељу 5. окт. дође преузвишени г. Трешњец и барон Рајачић и митр. заступник Васо Поповић, конзисторијални савјетник (јер је митрополит рекао, да никад више у Рељево доћи неће) и послије св. литурђије позову питомце и поново (трећи пут) позову на „покорност.“

Пошто је Трешњец (лично) прочитао даде питомцима ¼ сата на размишљање. Кад је дошло вријеме позову ђаке унутра и то једног то једног и вичући (да пристраше) упиташе сваког: да или не. Сваки одговори: не! и потпише своје име. Кад су сви једногласно изјавили да не примају, нареди Трешњец ректору да прочита пресуду. У њој стоји између осталих фраза, да се искључује IV. разред „на свагда,“ а II. на „годину дана.“ Чим је прочитана осуда један од другошколаца замоли „славну комисију, да пошто су у овој ствари имали истог удјела, као и његова старија браћа, то желе да се истом казном казне и би усвојено. Први разред одмах замоли да се прими, да изјави своју жељу, али им недадоше. (У томе се особито одликовао „ревносни“ Симић, који је раширио руке не дајући им у салу ступити, док Калембер упита „папског ритера“ Трешњеца да ли их прима, а овај одговори: не. Но први разред одмах напише захвалницу на завод и са потписима свију, преда ректоро с молбом да се што брже ријеши, иначе остављају и онако завод. IV. и II. разред морао је предати свештено одјело и све ново што су од две године примили као ципеле и чизме. Одмах подјеле путни трошак и у 11 сати позову питомце да последњи пут ручају, јер мора у 12 сати завод бити чист од „бунтовника.“ Ствари ђачке потрпају у кола и одвезу на штацију Двор, и кад је било 12 сати позову све прогнанике да оставе завод иначе употребиће силу. Једва дадоше документе, као крштеницу, гимназијске свједоџбе и др. а отпусници се не, него ће сваки преко свог котара примити. Са бунтовницима оду на станицу и првошколци, да их испрате, али ни један није могао тим возом отпутовати (јер је морало ићи на брзу руку) и врате се натраг.

На капији стојала је већ патрола жандара са Калембером на чији су миг пропуштани I. разред, а остали (II. и IV. р.) оду у село да се још договоре шта ће и онда да се разилазе. Строго је било наређено, да ако се и један од прогнаника приближи заводу, буде од жандара ухваћен а шта би било с њим даље, не зна се. Исто тако и I. разреду било је забрањено састајати се са прогнаним друговима, ако хоће законским путем да оставе завод. Казано им је да иду у школу док се не ријеши за њих, но они видећи да би их тако могли поколебати у њиховој одлуци, не хтједну. Шта више, како су дознали није им ректор одмах ни послао „вишој власти“ захвалнице, против чега су они протестовали. Треба знати да су жандари још изјутра са „ритером“ дошли и како се чује били сакривени у гају, који је уз завод, и да у случају потребе у помоћ притеку. Шестарили су по селу и нигдје нијесу дали да се склоне „бунтовници“ под кров. (А била је велика киша.) Једва ту ноћ ђаци код заводног вешера донекле кријући преноће и кад су сутра у понедељак изјутра отишли у сеоски хан да доручкују, буду и одатле истерани са жандарима. Неки су већ у недјељу у вече отишли у Сарајево (сарајлије и они који морају преко Сарајева кући) а остали су отишли возовима у 8 и 12½ сати. Кад су ђаци истерани, околни народ се слегао око њих и с плачем их дочекивао без разлике, и људи и жене и дјеца.

Један од лањских свршених богослова дошао је у недјељу у вече да се освједочи и кад је отишао у Сарајево, дочекан је од полиције и како чујемо до сутра био затворен. „Прогнаницима“ је било строго забрањено у Сарајево ићи, а који би се усудио, био би путем жандара прећеран кући. Сарајлије који су као и други Срби у Босни мрзили на богословију као „фабрикацију“ владину, јако су дирнути овим догађајима и како се чуло, да ће сви устати против ове злоупотребе, дочим су увијек богословима говорили, да је боље да су амали него што носе на себи мантије владине. Око првог разреда сви су скочили да га зауставе обећавали златна брда, а напосљетку пријетили грозним мукама, али не би поможено. Завод би затворен тако рећи мртвим коцем. Још се не чује да ли је I. разреду дошла отпусница и да ли су оставили Рељево, али без сумње, ако остале не поврате, ови такођер за свагда остављају завод. — Ето то а и доста још чега има, што ће се другом приликом изнијети на јавност.

Сплетски програм приморских Срба.

X.

Занимљив и оригиналан је разлог, који наводи „Дубровник“ зашто се VI. параграф „програма“ свео на 15 (словима: петнаест) ријечи. Јер, каже орган дубровачкијех Срба, рад је на културном и привредном пољу утврђен у „Српској Зори“ и — чујте! — „што су потребе нашега народа у том погледу тако велике, да би се програм одуљио, а ништа непознато не би се изнијело“. Прекрасно!

Ова аргументација служи на част писцу „Дубровниковог“ чланка и самом сплетском конгресу! Са том красном аргументацијом могао је сплетски конгрес још мање трајати и још краћи програм обнародовати, од прилике овакав: „Потребе и тежње нашега народа су тако велике и многобројне, да сплетска скупштина не сматра за потребно да га изнесе пред народ, јер би одвише дуг био, а ништа непознато не би се изнијело“.

Оваква је аргументација постакла писца овијех редака да сведе сплетки „програм“ на неколико рјечитих цифара.

У ово доба статистика неће бити на одмет нашим читаоцима да знадбуду да цијели сплетски програм српске странке на Приморју има 160 (сто шездесет) ријечи које се овако разређују у појединим римским параграфима:

I.	параграф	17	ријечи
II.	„	37	„
III.	„	33	„
IV.	„	20	„
V.	„	38	„
VI.	„	15	„

Најдужи је параграф о вјери и напретку, за 5 ријечи дужи од онога о сједињењу, а само за 1 ријеч дужи од онога о природном развитку и о словенској политици. Најкраћи је овај VI. параграф, за 2 ријечи краћи од I. параграфа о народноме начелу. Пред оваким record-ом у лаконизму не можемо да сакријемо наше удивљење, и сада разумијемо, да би огромна несрећа била дирати у ову симпатичну архитектуру бројева. Српски народ и онако зна своје привредне потребе, а „Српска Зора“ је са својим запаљивим шибицама ту, да му те опште познате потребе расвијетли и задовољи, па чему овако лијепе телеграфске параграфе дирати и продужавати! И тако, по дивној логици сплетскога конгреса колико су потребе народа веће и пространије, толико се — мање има о њима говорити. . .

Овим се дивним аргументисањем растајемо за сада са шест заповиједи сплетскога

на лице му мету вео, а у руку пушку, те рече:

— Ово нека су мердевине. Знам да безобразнику неће бити по вољи.

Сирома Вели већ није знао шта да ради од радости, видећи ову верност женину.

— Е, сад иди. Пази и сакри се за дрвеће. Он седи тамо на лево. Добро циљај и викну му: »Лопове! ако се макнеш, погинуо си!« И непрестано циљајући на њега, реци му, како је то подло, хтети завести жену свога брата правовернога . . .»

— Верујем да ћу бити немилосрдан, јер гњев мој је велики.

— Господару мој, што га дуже мучиш, тим ћеш ми већма посведочити љубав своју. Јер седити на зиду пред пушком, то је мислим највећа казна. Бар га мучи тако једно четврт сата и онда га уби.

— Тако ми Алаха — узвикну Вели — ти си од свих жена најпаметнија, најлепша. Заклињем ти се, да ћу га мучити пола сата.

Загрли верну Росавију и лаганим кораком сађе у башту и опази при месечини човека на зиду.

Росавија пак брзо отвори врата која су водила на друм. Уђе кроз гвоздену капију леп, млађани витез.

Вели је чуо по некад узвик:

— Ако ме волеш господару драги, мучи га што дуже.

Оде лепи младић, а у башти пуцањ из пушке расплаши тичице по дрвећу. Вели је урадио као што му је жена саветовала и дуго је држао пушку наперену на лутку.

— Како? на лутку? — викнуше слушаоци тата Саида.

— Да, да. За луткину ногу био је везан канап и лепи младић кад је прошао, тргао ју је са зида. Вели мислећи да хоће да побегне пуче на њега. Чуо је где нешто паде и болно узвикну, те Росавијин муж задовољно рече: »Тако ми Алаха, овај је добио своје?

Росавија запурена лица, светлих очију грљаше свога мужа.

Вели јој принесе огледало и рече:

— Погледај се грлице моја, видиш како си лепа! Буди ми верна, па ћеш још лепша бити.

— Заклињем ти се.

— Није овамо онамо, ал жена је заиста проклет створ! — викнуше слушаоци.

— Чекајте само, сад ће тек доћи најлепше! јер после осам дана већ беше у Росавијином прозору знак витезу да чека напољу.

Мека месечина осула се по земљи, а Росавије клече пред свога господара:

— Господару! Често сам се запиткивала, како се он то могао попети на зид без мердевина. Сад сам пронашла. С оне стране зида има један велики орах, дебелих грана и по њима је дошао до зида.

— То лако може бити — одговара Вели.

— Е, онда сам ја још непрестано у опасности. Можда је он само лако рањен, а може и коме другоме пасти на ум та грешна мисао — молим те одсеци те гране.

— Тако ми Алаха, ти си паметна жена! Одмах ћу сутра то учинити.

— Господару драги, нешто ћу да те замолим. Одсеци те гране још вечерас. Присветлиће ти месец.

— Зашто вечерас, а не сутра?

Порумене и рече тихо:

— Дању би то видили и суседи, а људи су врло лако склони да о човеку изрекну криво мнење. Још би могли рећи, да немаш вере у мени.

— Имаш право, дакако да имаш. Још ћу их вечерас одсећи. Дед нађи ми велику сикиру.

После пет минута се већ гегао према ораху Вели, правоверни мусломан.

И вели није био више у младим годинама, па се дуго натезао, док се успео на орах и док је одсекао дебеле гране . . . И опет вам кажем, пријатељи моји, да је женско срце препуно греха и лукавства.

— Разуме се, из овог се да извести — рече — осамнаестогодишњи млади Халим — да сваки паметан човек, треба да узме мало глупљу, луцкасту жену?

— Нека Алах таку жену даде мојим злотворима, а мојим људима не уздахну Саиди-Саид.

— А за што оче?

— Сутра ћу вам причати, како је зло прошао Кабул трговац из Ахена, па ћете видити како је права несрећа глупава жена.

конгреса и хитамо да у збијеним цртама прикажемо слику душевнога стања српске странке на Приморју, како се издваја из њеног несретног програма, из прећашњег и садашњег њеног живота.

Ова је искрена синтеза неопходно нужна као епилог и логични завршетак ових критичних редака. Јавноме мишљењу треба говорити јасно, отворено, искрено Ми нијесмо псеудодипломатски редактори једног делфијског status quo програма, него смо један независни глас из народа. Желимо знати, ко себи присваја право да српски народ на Приморју, куд нас тај ко води и што се за тијем ко сакрива.

Питање о реформама.

Од нашег нарочитог извештача.

Цариград, 11. октобра.

Данас се у Цариграду ни о чему толико не говори, као о неслози која је избила између велесила, поводом новог предлога о реформама, о чему сам вам већ писао. Нарочито је врло значајно држање Енглеске. И ако су из Лондона врло често доказивали, да је Енглеска вољна у свему потпомагати реформну акцију Русије и Аустро-Угарске, опет зато дела енглеска показују у томе питању са свим засебну акцију. Познато је, да је Енглеска израдила сасвим засебан нацрт реформа за европску Турску, па и ако тај нацрт није наишао на одобравање приликом састанка царева у Мирцштегу, Енглеска се ипак труди, да га протури.

То се најбоље види по држању Сер Николе О' Конора, овдашњег енглеског посланика, који је приликом своје последње аудијенције код султана, заузео са свим друго становиште у питању реформа, од држања Зиновјева и Калича.

Енглески пројект реформа са свим се разликује од руског-аустриског.

Из поузданог извора сазнао сам ове главније тачке из енглеског пројекта.

1.) Именовање хришћанина за генералног гувернера европских вилајета, на место Хилми паше. Ако то не може бити, онда да се постави други Турчин, али да има два помоћника, хришћанина, који би били страни подан'ци.

2.) Свакој трупи у европским вилајетима, да се доделе 6 разних страних официра. Они би били не само инструктори трупа, већ и савезна контрола, да се у будуће не дешавају они огромни и ужасни изгреди и злочинства, које је чинила војска палећи села и убијајући невине људе, жене и децу.

3) Већина официра у турској жандармерији европских вилајета да буду странци.

4.) Сви компромитовани турски официри, односно последњим изгредима и злочинствима компромитоване све турске трупе, да се уклоне из Македоније и Старе Србије и да се замену другим турским трупама, чије ће даље операције бити под контролом европских официра, поменутих у 2. тачци.

Остале тачке енглеског пројекта тичу се реформе општина, пореза, аграрних односа, судства, просвете и т. д.

Одговор руско-аустријске дипломације на овај пројект, био је неодређен, заобилазан, кратак, или нејасан: „Да су ови енглески погледи на какав начин да се реформе, прошире, у сагласју са пројектом, које ће Русија и Аустро-Угарска поднети Турској".

Тај пројекат руско-аустријски предат је јуче порти и колико сам могао сазнати, није много у „сагласју" са енглеским.

Ово држање Енглеске у питању реформа, тумачи се овако: Енглеску је голицало и вређало што у реформну акцију није ушла она, и ако се упочетку реформног питања држала резервисано: Навикнута, да је у питањима, која се тичу Турске прва, хоће и овом приликом да се чује њена реч, па ма та реч изазивала и дисхармонију и осујетила реформе. У том држању огледа се велико нерасположење њено према Турској, а расположење према Македонцима, управо премабугарским тежњама, што она тражи, то је скоро аутономија Македоније. Строгу страну контролу над извођењем реформа тражи зато, што је уверена да Турска без стране контроле неће извести реформе што је у осталом сасвим тачно.

Шта ће бити даље по овом питању, то се свакојако нагађа, али стоји, да се Турци и сам султан јако противе увођењу стране контроле над извршењем реформа. Та опозиција и изазвала је позна ту султанову ираду о реформама, да би се изиграли захтеви руско-аустријски односно контроле. Но то извесно неће поћи за руком турској дипломацији.

Нова трвења између Срба и Бугараша у Македонији, врло су добро дошли Турцима, који се већ бејаху поплашили слоге српско-бугарске. Они са задовољством помињу најновија убиства, која је бугарски комитет извршио у битољском вилајету: убиство настојатеља српске школе у Јабланици, Митра Нововића и настојатеља српске школе у Крушју Димка Михајловића. Првог је убио шеф једне бугарске чете Доне Донков из пушке у сред села и побегао. Тај Доне убио је пре месец дана и ујака Нововићевог, угледног Србина и два му сина. Дакле за месец дана четири Србина у једном селу! Сасвим братски! И Михајловића је убио комитет, а прети и осталима, ако се усуде отворити српске школе! То Бугари називају културна утакмица. Кад је та утакмица сад, кад Турци владају Македонијом пушка и нож, шта ће тек бити у автономној Македонији, на челу које Енглези хоће да поставе Бугарина?

Турци се с пуно разлога радују овом проливању братске крви, које треба енергично да осуде сва словенска, а нарочито руска штампа. Ваљда ће то опаметити шефове комитета у Софији. На проливеној српској крви не ствара се слога Срба и Бугара!

Срдан.

Криза.

Будимпешта, 14 октобар.

Данас се догодиле врло важне ствари: Владина странка почела је да пуца, као оно лед у пролеће и тешко да се неће са свим разбити.

Тиса је јуче из Беча дошао право у клуб владине странке. Сви његови беху на окупу и толико су му викали: Живео! као да нису никад мислили престати. Било је јасно, да је све ово намештено. Другчије се не може ни разумети клицање оних, који још нису знали зашто кличу, јер им није било познато, какав програм доноси Тиса из Беча.

Јутрос у 10 сати састао се одбор деветорице. Њему је Тиса изнео оне промене, које је учинио у програму тог одбора и на које је пристао краљ. Апоњи није о тим променама хтео ништа да чује, а тако исто и његови. Апоњијевци (новолиберали) су у том одбору у мањини. И да су сви стари либерали хтели да гласају, они би Апоњијевце надгласали и изнели пред владину странку Тисине измене, као предлог одбора деветорице, бар већине. Но то је покварио Сел. Он је рекао, да је одбор деветорице већ завршио свој рад, те треба прваши свој предлог да изнесе пред посланике владине странке, а Тиса нека после сам изнесе своје промене.

Овај Селов предлог, који је усвојен, врло је незгодан по Тису, јер ће показати клубу владине странке, да је Тиса одустао од онога, на шта је пре сам пристао, и донео сад нешто ново.

Седница одбора деветорице трајала је пуна три сата и била је врло бурна. Први је из ње изишао гроф Апоњи са зажареним лицем, и није хтео да одговара на питања посланика који беху искупљени у побочним одајама. Но оно што је на степеницама казао некојим својим пријатељима, сведочи, да неће пристати на промене и да ће иступити из владиве странке. Изгледа, да Тиса ради на томе, да ново-либерале (Апоњијевце) избаци по сваку цену из странке и хоће да тиме створи ново питање, како би питање о војсци дошло мало у засенак, јер има врло много старих либерала, који би све жртвовали само да истерају Апоњија и његове из странке. Веле, да је Тиса казао у клубу одбора деветорице, да краљ неће ништа ни да чује о Апоњију.

За Апоњијем је изишао Фрања Нађ, па онда Хијероними, који су били јако незадовољни са Тисиним попуштањем према Бечу. Оскар Иванка узвикнуо је пред читавом гомилом владиних људи, да је Тисино држање перфидно.

Многи говоре да се и Андрашијева група противи Тиси и да ће и она радити на томе, да га обори. Много зависи од тога, како ће се држати Сел у клубу владине странке. Данас је још све измешано и нико не зна како ће испасти сутрашње и прексутрашње гласање у клубу владине странке. Посланици Хрватске и Славоније који су изабрани за угарски сабор, стигли су са председником хрватског и славонског сабора Васом Ђурђевићем у Будимпешту. Били су јуче у клубу, много су викали Тиси: живео! и разговарали су се с њиме. Они су дошли да учествују у саветовању владине странке, јер се питање о војсци тиче и њих и наглашавају да не треба улазити у сукоб са Бечом.

Како ће се држати опозиција није тешко погодити. Опозиција вели данас, док незна тачно предлог одбора деветорице. као и предлог Тисин, не може заузети положај! Али је јасно, да кад Апоњијевци немогу да пристану на Тисин предлог, и кад неће на њега пристати и некоји други чланови владине странке, онда се стим неће моћи задовољити, ни опозиција. Сутра ће се састати клуб владине странке, али многи држе, да тада још не треба ништа решавати, јер би то било с ногу. Треба прво саслушати оба предлога па онда о њима промислити и тек прекосутра почети саветовање.

Напомињем још да Апоњијевци тврде, да између предлога одбора деветорице и предлога Тисиног постоји много већа начелна разлика, но што је то Сиса нагласио.

Писмо из Русије.

Петроград, 8. октобра.

Најважније је сад питање у Русији, о Манџурији. Толико смо се, веле Руси, истрошили, па сад да одладимо оданде. Али Јапанци нису сами, њима помажу Енглези, па ено и Америка. Русија има неки тајни договор са Китајом, е гле, ево ти исти Китајци закључише договор са Америком, који стоји у противношћу са договором руским.

Многи верују да ће бити рата због Манџурије. Али онда нека добро пазе балкански народи, ако се Русија заплете у Манџурији. Можда ће Русија и попустити, но засад је тешко погодити.

Пре је био тамо на истоку генерал гувернатор Србин ђенерал Суботић. Сад се оданде вратио у Петроград и назначен је у војни савет. Тамо у источној Азији имамо још једног Србина Далматинца Лесара у Пекингу. Он је тамо главни посланик руски и врло добро стоји у дипломацији. Главну жељезницу манџурску држи у рукама потомак Хорвата, који је са Шевићем довео амо и многе Србе из Угарске. Он зна и признаје да је Србин, а да и не признаје, видело би му се по лицу. Мати му је била из породице Пишчевић.

Сад баш доби месечни журнал „Извѣстіе Славянскаго Общества," коме је уредг. Кораблов. Одржао је реч и повторава у журналу да се српска штампа у македонском питању (са малим изузетком) није држала лепо.

Нек одговара кога се тиче, ако је вредно. О крваву преврату у Београду пише Кораблов врло озбиљно, објективно и сипатично. Г. Будиловић износи научну и темељиту расправу о Македонији њен значај грчко славенском свету, Хрват Радић пише о

национализму и историзму Хрвата и Срба. Хвали сједињену опозицију хрватску но куди је, да не признаје Србе у Хрватској и тужи се да је славенска идеја пала у Хрватској и Славонији.

Писало се много о убијству неког Томашевског да су га Пољаци убили. Неки шапћу, да су негде чули, да је то политичко убиство било да је Томашевски био шпијон.

Занимљив је чланак Мисиркова, Мадонца.

Он осветлује мађедонско питање са економног гледишта, да је то прави узрок устанка.

Политички преглед.

Прилике у Хрватској и Славонији. Посланици сабора Хрватске и Славоније, који су изаслани у угарски сабор, по позиву отишли су у великом броју у Будимпешту, да присуствују конференцији угарске владине, либералне странке. Вели се за сигурно, да су стали на то становиште у војном питању, да буду за захтеве, у колико се ти захтеви не би косили са мишљењем краљевим. И за тим да траже за Хрватску и Славонију она права, која се буду можда извојевала у народним захтевима. У Вараждину су Хрвати одржали велики народни збор, којем је како веле присуствовало 5000 душа. Донесена је резолуција, у којој се заштићава хрватско државно право, тражи уставна слобода, потпуна финансијска самосталност и потпуно уједињење хрватских опозиционих странака. Посланици, који не буду хтели то заступати, позваће се да положе мандате своје. Још се вели, да су сви говорници жестоко устајали против Угарске и оних посланика Хрватске и Славоније. који су пријатељски расположени према Угарској. Један свештеник је позивао, да се не купује код Мађара и не иде на богослужење, при коме чинодјествује свештеник који је наклоњен Мађарима. Резолуција је једногласно усвојена.

Прилике у Србији. Указом краљевим одложене су седнице народне скупштине до 20. новембра о. г. — Како се тврди, за посланика Србије у Бечу постављен је др. Миша Вујић.

Стара Србија и Мађедонија.

Из Скопља јављају: У гостиварском и тетовском крају Арнаути су и сувише необуздани, те врше над хришћанском рајом грдне зулуме. Арнаути су се у реканској кази тако осилили, да јавно и на очиглед војске, отимају Хришћанима стоку и новац.

Три младића из Галичника, о чијем је заробљењу од стране Арнаута раније јављено, сада су пуштени својим кућама, по што је Арнаутима плаћено 100 лира на име откупа.

Из Битоља, јављају: У селу Бистрици комите су попалиле Абдул Шабедину четири воденице, и побили неке Турке, чуваре. Шабедин је с тога страшно гневан на Хришћане.

Једном султановом ирадом установљени су филијали заједничке банке, да помажу осиротели народ, дајући му новац на зајам са малим интересом. До сада је од тих филијала било врло мало користи.

Власт је позвала амо многе сељаке из села Бистрице, осудила их па прогонство и отправила их преко Солуна у Малу Азију.

Турци су се досетили како ће онемогућити устанак с пролећа. Како је народ у великој оскудици, те махом сви морају ићи у туђину на печалбу, остављајући своје породице, Турци им иду на руку, издајући им одмах пасоше.

Овде се говори, да ће Румунија отворити још једну основну школу у Битољу, да би се у њој учила цинцарска деца.

У Скопљу је откривена завера међу официрима против живота рускот консула. Проносе се гласови да постоји завера и против других руских консула у Мађедонији.

17. ов. м. био је велики сукоб с комитама код села Бојишта у Демир-хисарском крају. Војске је било 4 батаљона а усташа преко једне хиљаде. У сукобу погибе 80 војника а од комита 17 и 11 је рањено.

Неки путници који су путовали из Костура у Битољ били су нападнути од Турака и отели им на разбојнички начин новац, сатове и друге ствари од вредности. По путовима је, због обести турака, настала така неситурност, да се нико не сме да реши путовати сам на два сата растојања.

Вести из места и са стране.

Последице лањских септембарских догађаја у Загребу.

Пишу нам из Загреба: Услијед лањских септембарских догађаја овде, пропало је и банкротирало је — као што је познато девет загребачких Срба трговаца и породица, сасвијем. Пред неки дан морао је загребачки трговац г. Никола Ћук селити своју чувену шпецерајску радњу, јер му је мануфактурни трговац Самуел Бергер, без икаква повода, нужде или невоље, отказао дућан у кући грофице Бурати-Гвозденовић. А ово дана напустио је и продао и вриједни трговац г. Радослав Марковић своју радњу, јер се није могло даље. Упропашћено је и њему све, што је свега вијека радом и штедњом стекао, малаксао је и озловољио се биједни човјек, па спасава макар част и име трговачко, продаје радњу, само да не морадне напошљетку и име своје изгубити. Ето тако клону Срби редом један по један све даље и даље, нема им ни заштите ни милости, ни помоћи.

Тај исти Загреб дао је — као што је познато — у два дана за Чивуте тамо далеко у Кишењеву, 25.000 круна.

У Загребу има преко 1000 трговаца и трговчића; од тога бјеше 30 Срба, а можда два пут толико Хрвата. А у ово годину дана нестало је десет Срба, а само Бог зна како је преосталим јадницима и докле ће и они.

Ни Хрвати трговци, нити су се умножили, нити су напреднији, па сад већ и они питају: Па чему бјеше онда сва она несрећа, ко се дакле њом користио?

Српски лекарски и природњачки конгрес.

У прошлу суботу закључили су неки лекари и природњаци у Србији, да сазову „први конгрес српских лекара и природњака“ идуће године у Београду, који би имао циљ, да међусобно зближи раденике на тим пољима. Пошто је рок прилично кратак, решено је да се у идућу недељу одржи збор лекара и природњака у дворани црвеног крста. Мило нам је, што се можемо надати, да ће то бити један корак у напред, особито сад, кад се са свију страна живо ради и настоји око подизања медицинских факултета. До сада су Срби лекари образовани на руском, немачком, талијанском, француском, ческом, пољском и мађарском језику — јер није у Србији ни у Српству било школе за тај посао. Трудбенике око тог посла поздрављамо у нади, да ће они тим и таким радом припомоћи, да се што пре оствари замисао великог добротвора Илије М. Коларца!

Вода и вино једнако скупи.

Писали смо о великој суши, која влада у Далмацији, и о грдној невољи тамошњих житеља, што немају воде за пиће. Било је речи и о томе, како сатима далеко морају да иду, да нађу мало пијаће воде и како су бродови морем преносили у поједине крајеве воду за пиће. Каква је тамо оскудица у води најбоље сведочи овај пример: У једном брдском селу у околини Трауе, била је црквена слава. И том приликом продавана је литра вода по 12 новчића, а литра вина је тамо 14 новчића. Дакле вода скупа као и вино. Па што је занимљиво, свет је јако куповао и пио воду, неки веле сигурно за то што није бадава.

Српска књижевна задруга.

Српска православна црквена општина у Молу уплатила је за петнаест година оснивачки улог у износу од 150 круна — и пучка школа у мајским пољанама 32 круне. — Ето лепе среће, кад би се на ову црквену општину и на ову школу угледале и друге наше црквене општине и школе наше, тада би и Српска Књижевна Задруга, та расадница наше лепе књижевности, могла с поносом гледати у постигнути морални успех у овим нашим још прилично запуштеним крајевима.

Књиге разашиље и упуте даје комисионар задругин Никола Ст. Кукић, Загреб (Šenoina 1).

Светска железница.

По најновијој статистици, која је ту скоро публикована, било је крајем 1902. године железничких пруга у дужини од 816.755 километара. Од тога броја долази на Европу 290.816 километара; на Азију 67.292 километра; на Африку 22.332 километра, на Америку 410.070 и на Аустралију 25.185 километара. — У Европи највише железница има Немачка: 52.000 километара, за тим Русија 51.409 километара, Француска 43.657 километара, Аустро-Угарска 37.402 километра, Велика Британија 35.462 километра, Италија 15.810 километара, Шпанија 13 хиљада и 516 километара, Шведска 11.588 километара и т. д. — У Америци саме Савезне Државе имају железница 317.354 километра (за 26.538 км. више но цела Европа).

Исправак.

У 224. броју „Заставе“ у исказу о прилозима приликом храмовске славе у Сантову погрешно је штампано, да је г. Стева Маглић из Сомбора приложио 15 круна, а приложио је 51 круну, што се овим исправља.

Београд својој деци.

Општина београдска решила је да дигне зајам за подизање нових, модерних школа, и унеће у свој годишњи буџет 150.000 динара као отплату тога зајма. Зајам ће бити закључен код управе фондова, а не на страни. Угледале се, да богда, и друге општине на престоницу!

Динамит на гимназијког управника.

Помислиће можда ко-год — у нашој, српској новосадској гимназији. Боже сачувај. Ваљада да нам уништи нашег дичног управника „Пушу“. Нека је он само жив и здрав. Једног лепог дана нестаће њега са те позиције и без динамита; нестаће га, као што нестаје „воска от лица огња.“ Већ тај се динамит нашао у средње-руском граду Рјазану, којим је учињен атентат на зграду тамошњег гимназијалног надзорника. Но није никаква већа квара нанешено. Срећа је у томе, што је бомба била премалена. Али је за то ипак велики страх завладао у грађанству. Ухапшено је и више радника, због распростирања револуционих списа а прокламација.

Светски академски савез.

Покрет је за овај у Бечу. Ту се установио одбор, који ради на томе, да се што пре у живот приведе светска академска организација. Те академске организације могу бити чланови сви досадањи и бивши свеучилишни грађани свих културних земаља. Тај ће се савез звати: „Академска унија“. Главна циљ, којој ће тај савез тежити, јесте космополитска идеја место националног шовинизма. Скупштина ради конститујисања одржаће се почетком идућег месеца.

Брзојави „Застави.“

Стигли 15. октобра.

Криза.

Будимпешта. Мисли се да ће поћи за руком, да се Апоњи приволе да иступи из странке владине. Но ако не иступи онда ће иступити с њиме још 30 посланика.

Поговара се да ће Саси, који стоје данас ван странака, ускоро ступити у владину странку, само чекају прво, да чују владин програм.

Из Кошутове странке веле да у програму владине странке, како га је одбор деветорице установио стоји: Краљ врши владарска права на уставни начин. А Тиса је то преиначио овако: Краљ врши владарска права на досадањи начин.

Пучка је странка изјавила у конференцији својој да нема повода да напушта становиште, које је председник њен гроф Зичи обележио при паду Селову.

Посланици, који су тражили сазив сабора за сутра одустали су од тога, те ће сутра бити само формална саборска седница.

Трговина.

НОВИ САД, 15. октобра 1903. год Пшеница прве квалитете нова 7 фор. 10—15 н. Пшеница средња 7 ф. — н. Пшеница лакша роба 6 ф. 80—90 н. Наноница 6 ф. 30—80 н. Јечам 5 20—30 н. Зоб 5·10—— ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—20 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу 2 ф. 80—90 н.

Маст 66 фор. Сланина сува 66 фор. дебела паљена 66 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	43—44 нов.	живе
„ средњи . .	41—42 нов.	мере
„ лаки . .	38—40 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	40—45 нов. по клгр.
Јагњци	——— по пару фор.
Овци .	10—20 по пару фор.

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (6)

Степан Федоровић зацази на његовим грудима два ђурђевска крста.

— Стамескин?

— На служби, ваше високоблагородије!

— Делија. О чему причаш?

— Учим новаке како треба сретати непријатеља. Да му присједне наша част.

У наоколо зачу се тих, пригушен смијех. Бризгалов осмијехну се такође.

— Дакле он не воли бајанет?

— Не може да га трпи.

— Запамтите, браћо, једно: прво је и друго и треће... не бој се. Ко се боји, тај је пропао, а у коме нема страха, тај ће се и сам спасти и душмана побиједити.

— Тако је, ваше високоблагородије, — одазваше се у наоколо одушевљено.

— А гдје ти стече те крстове?

Бризгалов је добро знао гдје, али му требаше „примјер“ ради осталих војника.

— Разбили смо самог Кази Мулу под Гимрама Срчан је био, али му не поможе. Намјерио се на наше Тенгинце, и једва изнесе кожу. Умаче нам некако сретно у горе, а ми за њим. Колико онда уништисмо њихових аула! И сад још памте, ђавоља дјеца...

— А други?

— А други, ваше високоблагородије, ухватисмо њиховог најиба са самим „ура“ под Веденом. Заскочили смо их у засједи и рукама похватали. Тако смо им викнули „ура“, да су им пушке поиспадале из шака. Један ме, истина, маче кинџалом[1]) по плећу, али мрве... тек говедину расијече, али кост не попусти. Јаке су моје кости. Руске кости!

— Ти, дакле, мислиш, да ће данас имати бајанет посла?

— На служби, јер се ћелавци нијесу бадава притајили. Сканиће да нам скувају врућу попару.

— Тим боље. Давно нијесмо имали посла са бајанетом. Већ смо се улијенили.. Показаћемо им, браћо! С таквим соколовима, као што сте ви, шта не би учинио! Ај ви старци, реците им, како смо оно скупа очерупали мулу[2]) под Хунзахом. Колико онда бјеше њихових на једног нашег?

— По петнаест.

— Тако је. А онда нијесмо имали ни зидова; просто нас опколише у шуми. Али тек мало се који њихов вратио кући, да прича својима како прођоше.

Међутим, покри магла све у наоколо. Као каква огромна бијела пољава, обасјана мјесечином, полеже она по читавој долини и прекри сваки кутић. Чак се ни ријека Самур не виђаше, и тек што се чуло споро жуборење и хујање његових вода. А горе, сав небески простор, зали свјетлост мјесечева. Мјесец свијетљаше толико јасно, е су помркле и губиле се у свјетлости његовој звијезде, и једини још Сиријус свијетљаше се јасно изнад дегестанских планина.

Бризгалов мораше да отпочине макар часак. Он уђе у свој стан и отвори лагано врата од Нинине собе. У соби горјела пред иконама кандила. Кроз њихово ружичасто стакло ширила се по соби мека свјетлост. Нина спаваше, наслонивши на длан зажарен образ. Степан Феодоровић посматраше је дуго; сигурно, да је осјетила на себи поглед његов, јер очни капци њени затрепташе, а сјена од трепавица задрхтала на њеном образу. Она чак прошапта нешто, и заспа опет тврдим сном. Бризгалов је прекрсти, а за тим се сам поклони и прекрсти пред иконама.

— Спаси нас, Господе! проговори он тијано, и оде у своју собу.

Сјео је на столицу. Да легне, о томе не могаше данас бити ни спомена Сваки час могу га зовнути. Поред жмираве свјетлости лојане, врло нагорјеле свијеће — тек тек што се љескаше на столу челик његових увијек набијених кубура, и виђаше скроз и скроз поблијеђели и пожутјели дагеротип његове покојне жене. Он се загледао у њ. Из ситних пјегица, које само он виђаше, испољавале се познате му миле црте.

— Праведнице, моли се за нас! Не ради мене. Ја сам спреман да умрем; али ње ми је жао, — рече он већ доста гласно, показујући главом на Нинину собу. Ње ми је жао, ње! Ми смо војници, за нас је таква смрт — ситница!

(Наставиће се.)

[1]) нож.

[2]) свећени.

ПРОГРАМ

СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ЗА КРАЉЕВИНУ

ХРВАТСКУ и СЛАВОНИЈУ.

ПРИМЉЕН НА ВЕЛИКОМ ЗБОРУ

СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

у Окучанима 20. септ. 1903. год.

Ни једна српска кућа не би требала да је без овог програма.

Цена је за 50 комада 2 круне са поштарином заједно.

Поруџбине треба шаљати на администрацију „Заставе“, Нови Сад (Ujvidék).

Стечај.

Расписује се стечај ради привременог попуњења учитељског места на II и III. разр. мешовите школе у црквеној општини бегечкој епархији бачкој — на које и оспособљене учитељице компетовати могу.

Дужности су обележене у Школ. Уредби од 1872. год. и у наредбама српских народних автономних власти.

Плаћа је пак: У готовом новцу 800 круна; 4 јутра ритске земље, на тако званој »греди« која је земља изложена поплави, а за приход које општина не прима дужност, да даје општету. На земљу све терете учитељ сноси. 10 круна у име писаћег прибора; 2 хвата тврдих дрва и у име огрева дрва колико је потребно.

Слободан стан са потребним стајама и вртом.

Рок стечају је 21. октобар (3. нов) о. г.

Из редовне седнице местног школског одбора држане у Бегечу 7. (20.) октобра 1903 године.

Дафина Михајловић Милош Шовљански

перовођа. 859 3—3 предс. м. школ. одбора.

Једина српска јорганџијска радња прима на израду сваковрсне

Јоргане и мадраце,

и све што у ту струку спада. Поверен ми посао обављам најсавесније и најмодерније, а све по најумеренијој цени. На позив у месту посећујем лично. За многобројне поруџбине моли

Споштовањем

Зорка Милићева, Нови Сад

785 12 - житна пијаца бр. 12.

Пошто сам накан моју на овдашњој пијаци 42 године постојећу

КРОЈАЧКУ И АБАЏИЈСКУ РАДЊУ

У ВУКОВАРУ

предати, уз врло повољне услове, рефлектанти који желе исту преузети нека се на мене самога обрате.

817 6-6

Јован Поповић
Паја Кифус.

ОГЛАС.

Православна српска црквена општина у Тителу продаваће 28. октобра (13. новембра) у 9 сах. пре подне у школском здању једну своју кућу на вечито путем јавне дражбе.

Продаја је одобрена по вишој власти.

Кућа има две собе, кујну и подрум; покривена је црепом.

Побочно здање, у ком је штала, шупа и др. такође је под црепом. Кућиште и башта је 1 катастр. ланац. Лежи у горњем Тителу и била је пре Шампалова.

Услови су ови:

1. Сваки лицитант полаже 10% вадијума од 3000 К. као искличне цене.

2. По одобрењу продаје, односно купа, плаћа купац једну трећину целе своте купопродајне — овде се рачуна и вадијум

3. Друге две трећине купопродајне своте исплаћују се или одмах по одобрењу или по 6% за годину дана од одобрења.

4. По исплати целе куповнине преноси се кућа грунтовно на купца.

Одбор задржава себи право одобрити или не купопродају.

У Тителу, 29. септ. (12. окт.) 1903.

Јосиф Секулић, перовођа. 2—3 829 **Петар Каћура,** председник.

СТРУКЕ

за торбе и покровце за коње од чисте козије вуне уз најнижу цијену, продајем на велико (према наруџби).

Варцар Вакуф (Босна).

852 3—10 **Паво С. Стипанчић.**

ЈЕДАН СТАРИЈИ КЊИГОВОЂА,

вичан како двојном, тако и трговачком књиговођству, перфектан српско-немачки кореспондента, који са 2—3 сата слободна времена дневно располаже, тражи приватна занимања у каквој месној трговачкој кући.

Ближа извешћа даје администрација »Заставе«. 856 3—3

ПЕРО ДЕСПИЋ

Главно заступништво Крал. Српске Извозне Банке за Аустрију, повереник Српске повртарске задруге у Новом Саду за Аустрију и Немачку.

БЕЧ, Obere Donaustrasse Nro 93.

Адреса за брзојаве: DESPIĆ, Dianabad — Wien.

Прима у комисион све земљорадничке и др. производе (као: жито, суве шљиве, пекмез, воће, јаја, коже итд.) — Врши набавке за рачун Срба увозника у свима фабричким производима. Даје обавештења сваке врсте. Услуга кулатна. Провизиона стопа умерена.

Адреса за пошиљке: **Pero Despić,** II. Obere Donaustrasse 93. Wien Staatsbahn. 843 49—

АГЕНТУРНА РАДЊА

СА ЖИТОМ, РАНОМ

И СВИМА ЗЕМАЉСКИМ ПРОИЗВОДИМА

ПЕТРА ПЕТРОВИЋА

У ШИДУ (СРЕМ)

купује и продаје све у горњу струку спадајућу робу.

Прима и у комисион. Услуга солидна. Провизиона стопа умерена. 778 7—20

XIII. КРАЉ. УГАР. ПОВЛАШТЕНА РАЗРЕДНА ЛУТРИЈА

110.000 лозова 55.000 добитака

Сваки други лоз мора се са добитком вући.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕТНОМ СЛУЧАЈУ

1,000.000 КРУНА

16—34 810

а премија 600,000 круна.

Многи играчи из моје главне колектуре постигли су лепе добитке.

Цена за I. разред 1/8 К 1 50 — 1/4 К 3.— 1/2 К 6.— и цели лоз К 12.—

Ко жели може одмах лоз купити у главној колектури банкарске и мењачке радње МИРОСЛАВА СПАИЋА у Митровици Сремској.

Промена локала.

Част ми је до повољног знања ставити свом поштованом грађанству у месту и околици, да од 1. новембра по рим. кал. из гостионе „Камиле“ прелазим у сопствену кућу у новонамештену гостионицу

„БЕЛУ ЛАЂУ“

Као што сам до сад такођер ћу и у будуће се старати, да у сваком погледу пошт. публику задовољим.

С поштовањем

Стева Димитријевић,

865 2—3 гостионичар.

Част ми је штованој публици како из места тако и са стране до знања ставити, да сам моју

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ,

на житној пијаци број 11. преко пута од српског крста подпуно снабдео

особито са фурунама,

пошто сам исте из најбољих фабрика набавио, како би штоване муштерије задовољити могао а продаваћу их по најјефтинијој цени.

Препоручујем даље особито добар угаљ за коваче

Умољавајући штовану публику како из места тако и из околине да ме што више посетити изволи.

С особитим поштовањем

Антон К. Тот,
Нови Сад.

3—50 851

Ein guteingerichtetes

Spezerei-Geschäft

auf dem grössten Verkehrsplatze NEUSATZ ist krankheitshalber zu übergeben.

Zu einen besteingeführten Geschäft wird

ein Compagnon

mit 5—6000 Kronen gesucht.

Näheres zu erfragen in der Administration dieses Blattes. 855 2—3

Највећи добитак је у случају 600,000 марака. | **Објава среће.** | За добитке јамчи држава.

ПОЗИВ НА СУДЕЛОВАЊЕ

у погледу на згодитке, велике лутрије за коју држава Хамбург јамчи, у којој се мора за извесно

10 милиона 856562 марке добити.

Главни добитци ове корисне новчане велике лутрије следећи су: као највећи згодитак је у срећном случају 600,000 марака.

1	премија	од	300,000 М.	1	згодитак	од	40,000 М.
1	„	„	200,000 „	4	„	„	30,000 „
1	„	„	50,000 „	5	„	„	20,000 „
1	„	„	45,000 „	3	„	„	15,000 „
2	„	„	40,000 „	16	„	„	10,000 „
1	„	„	35,000 „	40	„	„	5,000 „
1	„	„	30,000 „	100	„	„	3,000 „
1	згодит.	„	100,000 „	160	„	„	2,000 „
1	„	„	80,000 „	619	„	„	1,000 „
1	„	„	60,000 „	812	„	„	400 „
1	„	„	50,000 „	75	„	„	300 „

Ова лутрија, која је подељена у 7 класа има свега 111,000 срећака са 53,796 згодитака и 8 премија, те тако скоро свака друга срећка мора за извесно добити.

Највећи згодитак је у случају среће у I. класи 50,000 марака; II. класи 55 000 м.; III. класи 60,000 мар.; IV. класи 70,000 мар.; V. кл. 75 000 мар; VI. класи 80,000 мар. и у VII. класи 600,000 марака.

За прву класу вучење је званично установљено,

а коштају:

Цела срећка	Круна	7·—
Пола срећке	„	3·50
Четврт срећке	„	1·75

Даље уплате за остале класе могу се увидети из плана за вучење, који је снабдевен са државним грбом, а који се на захтев свакоме доставља у напред бадава и франко.

Свакој мојој муштерији после извлачења шаљем званичне листе о извученим срећкама.

Исплаћујем и разашиљем добивене своте тачно и под чувањем тајне.

☛ За поруџбине молим одма а најдаље до

31. октобра п. р. ове год.

по поштанској упутници новце послати са поверењем

НА ВАНКАРСКУ РАДЊУ

SAMUEL HEKSCHER sen.

in Hamburg.

822 5—17

ТВОРНИЦА ПОКУЋСТВА АТЕЉЕ ЗА ДЕКОРАЦИЈЕ

БОЖИЋ И МЕЦИНЋ, Осек

СТОВАРИШТА:

НОВИ САД, ВИНКОВЦЕ, ВИРОВИТИЦА.

Покућство за једноставно кућанство за потпуну женидбену опрему, за хотеле, интернате, семинаре, летњиковце и званија, као и тапетирање свих врсти просторија.

Главно стовариште, велики избор

тепиха, завеса, креветних застора, жељезног намештаја, линолеума, огледала, слика, светих икона и колица за децу.

Призната, као најсолидније, усљед тога најјефтиније набавно врело.

Тачна и брза послуга.

Ценик и тачно састављен прорачун са укусним нацртима шаљу се на захтевање поштом бесплатно.

758 5—6

НАЈВЕЋА СРЕЋА КОД ТЕРЕКА!

НЕДОСТИЖИМА

је срећа, која нашој главној колектури наклоњена. Већ више од 12 милиона круна добитка за кратко време смо нашим поштов. муштеријама исплатили; само за последњих 5 месеци

ТРИ НАЈВЕЋА ДОБИТКА, и то:

највећу премију од **605.000** круна на бр. 57080
100.000 „ „ „ 74366
90.000 „ „ „ 109780

и осим тих још многи други велики добитци.

С тога препоручујемо, да се суделује овој класној лутрији, која даје највеће добитке у читавом свету. — У идућој 13. угарској класној лутрији опет ће од

110.000 лозова 55.000

са новчаним добитцима бити вучени, а укупно ће се за неки 5 месеци извући лозови са добитцима од

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speciell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**, 1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**, 8 à **15.000**, 36 à **10.000**, und noch viele andere; zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14,459.000.**

По углављеном плану уплата за оригинални лоз I. класе износи:

За 1/8 ориг. лоза фор. —·75 или кр. 1·50; за 1/4 ориг. лоза фор. 1·50 или 3 кр.
„ 1/2 „ „ „ 3·— „ „ 6·— „ 1/1 „ „ „ 6·— „ 12·—

и разашиљу се са поузећем (Nachnahme) или кад се у напред новац пошље. Званични план бадава. Поручбине на оригиналне лозове молимо да се најдаље до

2. новембра о. г.

782 3—8

са пуним поверењем на нас пошаљу.

A. TÖRÖK & Co.

Највећа трговина Угарске са класном лутријом.

BUDAPEST.

Одељене класне лутрије наше главне колекције:

Centrale: Theresienring 46|a. I. Filiale: Weitznerring 4|a. II. Filiale: Museumring 11|a. III. Filiale: Elisabethring 54|a

---

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co., Hauptkollecteure, Budapest.

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења.

Свота од..... Кр. { треба се уз поузеће подићи / следи са поштанском упутницом } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса { .....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.